

Sisi Museum

EXPERIENCE THE IMPERIAL HOFBURG

Muzeum Sisi

V dubnu roku 1854 přijela sotva šestnáctiletá vévodkyně Alžběta Bavorská do Vídně, aby se provdala za svého bratrance císaře Františka Josefa. Po svatbě se nastěhovala do svého apartmá v Hofburgu a vstoupila do imperiálního světa rakouské monarchie. Navštivte nyní muzeum císařovny Sisi – a prožijte v následujících šesti místnostech „Sisi – mýtus a pravda“. Upozorňujeme vás, že od této chvíle již není fotografo-vání povoleno.

31 Smrt

10. září roku 1898 šokovala Evropu následující zpráva: císařovna Alžběta Rakouská byla zavražděna! Alžbětina tragická smrt znamenala konec pohnutého nešťastného ba často chybně chápaného života neobvyklé osobnosti. Přispěla ale také ke vzniku mýtu, který Alžběta živila již během svého života svým nekonvenčním životním stylem. Jak vznikl tento mýtus? Vydejme se hledat osobnost této císařovny!

32 Vznik mýtu

Novinové výstřížky na tabulích před vámi a za vámi se zabývají otázkou, jak viděli Alžbětu novináři té doby. Ukazují velmi jasně, že Alžběta nebyla za svého života všeobecně oblíbená a oslavovaná krásná císařovna, plnicí titulní stránky novin. Skutečností je, že se o Alžbětě, která se již velice brzy vzdálila své veřejné funkci císařovny a v posledních letech zřídka kdy pobývala v Vídni, psalo jen velmi málo. Vzhledem k tomu, že noviny v monarchii rovněž podléhaly velmi přísné cenzuře, byl otevřený kritický postoj vůči císařovně sotva možný. Císař František Josef zde zaujímal mnohem důležitější roli. Tento „starý dobrý císař“ se zapsal do srdcí obyvatelstva a veškeré sympatie patřily jen jemu. To dokládají rovněž tiskové zprávy po smrti císařovny, v nichž patřila soustrast především císaři, který se musel vyrovnat s novou těžkou ranou osudu. Teprve po své tragické smrti byla Alžběta stylizována do podoby uctívané, nezištné a dobré císařovny a tím se začal předávat zkeslený obraz.

33 Ikona

Za Alžbětina života se veřejnost jen pramálo zajímala o poněkud „podivnou císařovnu“, která se stahovala do ústraní. Teprve po její smrti byly objeveny možnosti komercializace legendy o nešťastné krásné císařovně, která přišla tragicky o život. Začaly se ve stále větší míře prodávat upomínkové obrázky, mince a další předměty, připomínající zavražděnou císařovnu A tato komercializace přispěla k tomu, že se z ní postupně stala ikona.

34 Pomníky

Po Alžbětině smrti byly na její počest zřízeny četné pomníky. Ještě dříve než ve Vídni se v letech 1901 a 1902 konaly v Budapešti dvě soutěže o nejlepší návrh na vytvoření Alžbětina pomníku. Tato činnost a další v Salcburku vedly k tomu, že byl konečně i ve Vídni založen výbor na zřízení pomníku k počtě císařovny. Hledání důstojného místa, které bylo spojeno z četnými neshodami, ukončil císař rozhodnutím, že pomník bude stát v Lidové zahradě – Volksgarten.

35 Klotzova socha

Jednoduchá stojící postava císařovny, která byla vytvořena pro Salcburk, inspirovala vídeňského sochaře Hermanna Klotze, který obohatil svou verzi o jeden pohybový prvek. Postava „vznešeně krácející“ byla vytvořena jako malá plastika v životní velikosti. Tomuto zpodobnění se dostalo velkého uznání. Jeden exemplář plastiky zdobil dokonce pracovnu císaře na zámku Schönbrunn. Zde vystavená plastika v životní velikosti byla dar arcivévody Franze Salvatora, zetě císařovny, rakouské republice.

36 Alžběta ve filmu

Teprve na základě filmových produkcí se stala Alžběta světově známou a zbožňovanou „Sissi“. K tomu přispěla především legendární filmová trilogie „Sissi“ od Ernsta Marischky z padesátých let, která proslavila mladou Romy Schneiderovou. Ovlivnila a dosud ovlivňuje obraz mladé, srdečné, nenucené „Sissi“, který však pouze částečně odpovídá skutečné osobnosti císařovny Alžběty.

Přibližme se tedy historické Alžbětě:

37 Děťství a mládi v Bavorsku

Alžběta se narodila 24. prosince roku 1837 v Mnichově jako dcera vévody Maxmiliána Bavorského a bavorské královské dcery Ludoviky. Sisi – jak je Alžběta v rodinném kruhu nazývána - se v mnohém podobá svému otci. Tento vévoda, který má blízký vztah k prostému lidu, miluje přírodu, je vášnivým jezdcem a nadšeným cestovatelem. Sisi vyrůstá ve svobodné a nenucené atmosféře v Mnichově a na zámku Possenhofen u jezera Starnberger See. Není svazována etiketou, dvorským ceremoniálem ani přísnými dvorskými předpisy. Ke svému o dva roky mladšímu bratrovi Karlovi Theodorovi, kterému se v rodině přezdívá „Gackel“, má Alžběta po celý svůj život velmi dobrý a úzký vztah. V levé vitríně vidíte akvarel, který zobrazuje oba sourozence. Repliku dětských šatiček, které má Alžběta na sobě, můžete vidět v této místnosti.

38 Zasnoubení v Ischlu

V létě 1853 doprovází Sisi svou matku a starší sestru Helenu - zvanou Néné – do Bad Ischlu, aby spolu s ostatními oslavila 23. narozeniny svého bratrance, mladého císaře Františka Josefa. Pravým důvodem této cesty jsou však svatební plány, které ukuly obě matky, které byly sestrami. František Josef se bezhlavě zamiluje do patnáctileté Sisi:

19. srpna se koná slavnostní zasnoubení. Sisi je pozorností, která je na ní soustředěna, zstrašená a tichá – František Josef je přešťasten. Také jeho matka arcivévodkyně Žofie má pochopení pro zamlkou Sisi a ostatně nemá, jak se často tvrdí, žádné námitky proti volbě svého syna, nýbrž má radost z toho, že ho vidí tak šťastného.

39 Šaty z předsvatebního večera

Po zasnoubení v Ischlu se Sisi vrací zpátky do Bavorska, kde jsou okamžitě zahájeny svatební přípravy. Kromě toho se Sisi velmi intenzivně připravuje na svou budoucí úlohu rakouské císařovny. Sisi začíná mít stísněný pocit a její strach z vídeňského dvora je stále větší. Cítí, že svým zasnoubením v Bad Ischlu vstoupila na jeviště světových dějin a vzdala se tak své osobní svobody.

Zachovalo se velice málo Alžbětiných šatů. Jedny z nich jsou šaty z předsvatebního večera, jejichž napodobeninu vidíte zde. Originální šaty jsou majetkem Umělecko-historického muzea ve Vídni, ale z konzer-vátorských důvodů již nesmějí být vystavovány. Tyto neobvyklé šaty měla Alžběta na sobě pravděpodobně u příležitosti oslavy na rozloučenou před svým odjezdem do Vídně. Zajímavé jsou především orientální výšivky na stole, vedle sultánského znaku je vyšíty arabský nápis, který v překladu znamená „Ó můj pane, jaký to překrásný sen“.

40 Svatba

Svatbou dne 24. dubna 1854 začíná pro Alžbětu zcela nové období života. Slavnosti a ceremonie, cizí pohledy, vysoké nároky a velká očekávání přesahují Alžbětiny síly. Během své první velké recepce v nové roli císařovny se náhle z vyčerpání rozpláče a vyběhne ze sálu. Alžběta se na začátku snaží poslušně plnit všechny úlohy, které jsou jí ukládané. Císařskému páru se narodí čtyři děti. Nejstarší dcera Žofie však zemře již v útlém věku dvou let. Alžběta je zoufalá, avšak musí své city potlačovat, neboť povinnosti vyplývající z jejího postavení mají přednost před osobními problémy.

41 Raab

Na stěně vidíte obraz malíře Georga Raaba, na němž je vyobrazena císařovna se slavným rubínovým náhrdelníkem u příležitosti oslav stříbrné svatby císařského páru v roce 1879. Tento šperk patří k dnes již neexistujícím korunovačním klenotům Habsburků. Ve stéle vedle plátna můžete vidět jeho rekonstrukci.

42 Winterhalter

Mladá císařovna trpí stále více nespavostí, nechutenstvím a trvalým kašlem. Aby se zabránilo onemocnění plic, je na radu lékařů poslána na Madeiru. Poprvé je Sisi opět svobodná, zbavená jakýchkoli povinností a plnými doušky si užívá života daleko od dvorských formalit a předpisů. Když se Alžběta po dvouleté nepřítomnosti vrací zpět na vídeňský dvůr, je na ní patrná zcela zásadní proměna. Z půvabné, ale nesmělé melan-cholické dívky se stala sebevědomá, krásná žena. V této době rovněž vznikají známé portréty od Franze Xavera Winterhaltera. Nejznámější z nich je bezpochyby obraz před vámi, který představuje Alžbětu v roce 1865 v plesové róbě – v tak zvaných šatech s hvězdami - a se známými diamantovými hvězdami ve vlasech. Alžbětě patřila souprava 27 diamantových hvězd, které později odkázala své vnučce arcivévodkyni

Alžbětě, dceři Rudolfa. Ve skleněné stéle si můžete prohlédnout rekonstrukci těchto diamantových hvězd.

43 Uherská královna

Alžběta se naučila stále častěji využívat svou krásu k prosazení svých zájmů. O aktivní politické dění se příliš nezajímala a tak se stalo jen jednou, že zasáhla do vládních záležitostí svého muže. Tehdy šlo o pomoc Uhrám. Alžběta pocituje velkou náklonnost k temperamentnímu a hrdému uherskému lidu, který od potlačení revoluce roku 1849 trpí pod absolutistickou nadvládou. Alžběta se stavá horlivou zastánkyní uherských zájmů a udržuje úzký kontakt s hlavními představiteli Uherska. Bezesporu má velký podíl na tom, že František Josef v roce 1867 nakonec podepisuje tak zvané Rakousko-uherské vyrovnání, které uznává historická práva Uher a zakládá tím Rakousko-uherskou monarchii. Téhož roku se v Budapešti v kostele sv. Matyáše koná slavnostní korunovace, při níž se rovněž Alžběta stává uherskou královnou.

44 Uherské korunovační šaty

Před portrétem Alžběty jako uherské královny si můžete prohlédnout další šaty. Je to replika uherských korunovačních šatů, které byly ušity v módním salonu Worth v Paříži.

Když František Josef a Alžběta po korunovaci vycházejí z kostela sv. Matyáše, vítá je nadšené„Eljen“ – „necht žijí“ z hrdel mnohatisícového davu. Poté se Alžběta co nejrychleji převléká z těchto těžkých šatů s dlouhou vlečkou do jednoduchých šatů z měkkého tylu. Ve stéle vedle šatů vidíte rekonstrukci uherských korunovačních klenotů. Originály již bohužel neexistují.

45 Reprezentace

Se stále vzrůstající nevolí plní Alžběta své povinnosti cisařovny. Repre-zentace je jí nepřijemná, dvorní ceremonie obtížné a z hloubí duše pohrdá strnulými hierarchickými strukturami a intriky u vídeňského dvora.

46 Jízda na koni

Císařovna nachází útočiště před vídeňským dvorem ve sportu, v pěstování kultu krásy a v cestování. Jednou z největších Alžbětiných vášní je od dětství jízda na koni. Krasojízdě se naučila již od svého otce, nyní absoljuje císařovna tvrdý trénink a stává se z ní jedna z nejlepších a nejobdvažnějších jezdkyň v Evropě. Její jezdecké výkony při parforsních honech (štvanicích) jsou často na hranici lidských možností. Poprvé se zde setkáváme s Alžbětou, která vědomě hledá své vlastní hranice – mimo jiné ve špičkových sportovních výkonech, přičemž se často ocitá v nebezpečných situacích.

47 Krása

Alžběta byla považována za jednu z nejkrásnějších žen své doby a také si toho byla patřičně vědoma. Péče o krásu zabírala většinu času z jejího každodenního programu. Zvláště pyšná byla na své husté vlasy, které dosahovaly až skoro na zem. Také jim věnovala neobvyklou péči – denně je nechávala 2-3 hodiny rozčesávat. Aby si zachovala svou všemi obdivovanou krásu zkouší Alžběta nesčetné zkrášlující recepty – před sebou vidíte některé z jejich originálních receptů. Alžběta je rovněž přesvědčena o tak výstředních metodách jako jsou účinky syrového telecího masa. Vykládala jím zvláštní kožené masky na obličej, které pak měla nasazené přes noc. Zvláštní důraz klade Alžběta na svou štíhlou linii. Byla vysoká 172 cm a vážila mezi 45 a 47 kilogramy. Obdivuhodný je také neuvěřitelný objem jejího pasu - 51 centimetrů. Navíc zkouší Alžběta nejrůznější diety, aby si udržela svou štíhlou postavu. Při tom hraje váha rozhodující roli: Alžběta se denně váží a s přibývajícím věkem drží stále radikálnější diety. Zprávy, podle kterých se Alžběta živila syrovou štávou z masa, jsou však přehnané. Surové telecí maso z kýty bylo pomocí speciálních lisů vymačkáno a tato šťáva byla okořeněna a převařena předtím, než ji Alžběta vypila. Do říše legend patří rovněž dohady, že Alžběta stále hladověla aby zůstala štíhlá. Účty z různých cukráren dokládají, že Alžběta často a ráda mlsala zmrzlinu a bonbóny

48 Zdraví

Sportovně založená císařovna, která pečlivě dbá o svou tělesnou schránku, je samozřejmě také pod stálým lékařským dohledem. Ví dobře, že ke zdravému tělu a krásnému obličejí patří i zdravé a krásné zuby. Zubařské instrumenty jejího osobního zubního lékaře a dopisy její důvěrnice hraběnky Ferenczyové dokazují, že si Alžběta nechávala svůj chrup pravidelně ošetřovat.

49 Centrum

Po tragické sebevraždě svého jediného syna Rudolfa v roce 1889 Alžběta stále více hořkne, stahuje se do sebe a straní se lidí. Je stále ostýchavější a nepřístupnější a chodí už pouze v černém.

50 Vitrína s vějíři a smutečními šperky

Vějíře, závoje a slunečníky provázejí císařovnu na každém kroku. Poskytují jí nutnou ochranu před pohledy zvědavců. Alžběta nesnáší, když na ni lidé civějí. Jako patnáctiletá píše: „Možná, že budu později chodit vždy jen zahalená závojem, a ani moje bezprostřední okolí nebude smět více spatřit mou tvář.“ Ke smutečním šatům nosí císařovna smuteční šperky s černými skleněnými perlamy a gagátem, což byl tmavý druh hnědého uhlí. Pro smuteční období bylo typické, že se nenosily šperky z vzácných kamenů. Jednoduchost použitého materiálu měla demonstrovat vlastní skromnost a zřeknutí se symbolů bohatství během smutečního období.

51 Refugia

Časem se Alžběta naučí prosadit se u císařského dvora a začíná žít život, který odpovídá jejím představám. Dělá pouze to, co dělat chce a stále častěji odmítá roli císařovny. František Josef a Alžběta se navzájem odcizili.

Alžběta se cítí být magicky přitahována nekonečným oceánem a sní o tom být svobodná jako racek: „Jsem jako racek bez pevniny...“ Aby se zabavila, podniká Alžběta dlouhé cesty a hledá si různé útočiště, místa, kde by mohla svobodně žít. Patří k nim uherský zámek Gödöllő u Budapešti, Hermesova vila ve vídeňském přírodním parku Tiergarten Lainz nebo také vila Achilleion na řeckém ostrově Korfu. Tuto nádhernou vilu vystavěnou v pompejánském stylu, která nese jméno císařovnina nejoblíbenějšího hrdiny, nechává Alžběta s velkým nadšením zařídít cennými antickými předměty. Po dokončení všech prací však ztrácí stále neklidnější císařovna o Achilleion zájem a nabízí vilu k prodeji. K tomu však dojde až po její smrti.

52 Titanie

Alžběta, která píše básně již od svého mládí, se stále více utíká k poezii touhy. Miluje Homéra a inspirována svým velkým idolem Heinrichem Heinem píše řadu básní, které jsou poznamenané jejím zklamáním, těžkou myslí a touhami, ale také opovrhováním lidmi a přibývajícím izolací. Začíná se identifikovat s královnou víl Titanii z Shakespearovy hry Sen noci svatojánské. Aby své milované ženě udělal radost, nechává František Josef dokonce její ložnici v Hermesově vile ve Vídni, kterou nazývá „kouzelným zámkem Titanie“, vymalovat scénami ze Snu noci svato-jánské.

53 Cesty

„Jen nezůstat dlouho na jednom místě“… píše Alžběta. Stále silněji podléhá Alžběta lákání dále – čím je dále od Vídně tím lépe se cítí. Z důvodu údajně ohroženého zdraví podniká císařovna dlouhé cesty, chce poznat cizí země a kultury. Miluje především cesty lodí, hlavně při vlnobítí, kdy se cítí být živlům zvláště blízká. Na palubě její jachty si nechává zřídit skleněný pavilon, odkud má volný výhled na moře. Zde se nechává za bouřlivých vln, kdy už se celá lodní posádka začíná bát o své životy, připoutat na židli a prohlašuje: „Dělám to jako Odysseus, protože mne vlny lákají“

54 Cestovní lékárníčka

63dílná příruční lékárníčka, která byla součástí císařovniných cestovních zavazedel, obsahuje kromě četných hořčičných náplastí, gázových obvazů, krémů a lahviček také pro naši dobu velmi zajímavou kokaino-vou injekci. Omamné drogy byly tehdy - jinak než dnes - hojně užívány jako léky. A protože byl již tehdy velmi dobře známý účinek kokainu jako látky, která zamezuje křečím a zlepšuje náladu, aplikoval se nitrožilně při menstuačních obtížích a během menopauzy.

55 Dvorní salonní vůz

Jak nenáročná je Alžběta při cestách lodí, o to větším luxusem se obklopuje při cestách vlakem. Salonní vůz, postavený speciálně pro její potřeby, ve kterém cestuje po celé Evropě, je vybaven vskutku císařsky. Projděte nyní rekonstrukcí obytného salonu tohoto dvorního salonního vozu. Originál je možné si prohlédnout ve vídeňském Technickém muzeu.

56 Cíle cest

„Cíle cest jsou jen proto tak vytoužené, protože je třeba k nim přicestovat. Kdybych někam přijela a věděla, že se z toho místa už nikdy nesmím vzdálit, stal by se mi pobyt v ráji peklem,“ napsala Alžběta.

Její neklid vzrůstá a rodina i blízcí lidé si dělají stále větší starosti o trudnomyslnou císařovnu. Roku 1897 zapisuje dcera Marie Valerie do svého deníku: „Bohužel chce být mamá ještě více sama nežli dříve… a hovoří jen o smutných věcech“ a v květnu roku 1898: „…hluboký smutek, který mamá dříve jen občas obklopoval, ji nyní už vůbec neopouští. Dnes řekla mamá opět, že často touží po smrti…

57 Atentát a pohřeb

V září roku 1898 pobývá Alžběta na několikatýdenním lázeňském pobytu v Territetu u švýcarského Montreux a se svou dvorní dámou Irmou Sztarayovou podniká 9. září výlet do Prégny, aby tam navštívila baronku Rothschildovou. Večer pak cestuje Alžběta do Ženevy, kde nocuje, a chce se příštího dne opět vrátit do Montreux. Jelikož cestuje Alžběta jako soukromá osoba, užívá pokaždé v takovém případě jeden ze svých titulů, aby ji nikdo nepoznal. Jako hraběnka z Hohenembsu se ubytuje v ženevském hotelu Beau Rivage. Indiskrece však zapříčiní, že se následujícího dne objeví v místních novinách zpráva, že se v hotelu ubytovala rakouská císařovna. Tuto zprávu čte i Luigi Lucheni, italský anarchista, který přijel do Ženevy, aby zavraždil prince Orleánského. To, že princ v posledním okamžiku změnil plán cesty a do Ženevy se nedostavil, Luchenimu nevadí – náhoda mu přihrála do cesty mnohem prominentnější obět.

10. září dopoledne Alžběta ještě obstarává nákupy a navštěvuje svou oblíbenou cukrárnu. V poledne má v úmyslu nastoupit na palubu lodi, aby se vrátila do Montreux. Na cestě k přístavišti již na ní Lucheni cíhá, vrhne se na císařovnu a pilníkem ji bodne do hrudi. Alžběta padne k zemi, hned nato však opět vstane a spěšně pokračuje v cestě do přístaviště, aby nezmeškala lodě. Avšak krátce nato po nastoupení na palubu se císařovna zhroutí. Při otevření živůtku je nalezena drobná bodná rána. Loď okamžitě otočí a smrtelně zraněná císařovna je dopravena do hotelu, kde krátce nato umírá. Když František Josef obdrží zprávu o smrti své ženy, jsou jeho jediná slova: „Vy nevíte, jak jsem tuto ženu miloval.“

Císařovy Apartmány

Apartmány císařovny Alžběty

58 Místnost tělesné gardy, zvaná „Trabantenstube“

Odsud se dostanete do historických obytných apartmá císařského páru – nejprve do apartmá císaře Františka Josefa, na které pak navazuje soukromé apartmá Alžbětino.

59 Sál pro čekatele na audienci

Císař František Josef zvolil trakt Říšského kancléřství pro své apartmá, kde byly mimo úředních místností umístěny rovněž jeho soukromé obytné místnosti, které užíval až do své smrti v roce 1916. Audience uděloval císař dvakrát týdně, termíny byly oznamovány v novinách Wiener Zeitung a poté, co byl udělen osobní termín, přicházeli návštěvníci po bohatě zdobeném Císařském schodišti do této místnosti, ve které čekali, než směli vejít do audienční místnosti. Stěny jsou zdobeny třemi monumentálními obrazy malíře Johanna Petra Kraffa z roku 1832 a vyprávějí epizody ze života císaře Františka II./I., dědečka císaře Františka Josefa.

60 Audienční místnost

Zde přijímal císař vždy vstoje své audienční návštěvníky a vzápětí pokračoval ve vedení rozhovoru. Na pultu se stojánkem ležela audienční listina, ve které bylo zapsáno pořadí účastníků audience jakož i důvod jejich příchodu. Zde bylo možné se císaři představit, poděkovat mu za udělené vyznamenání, poprosit o milost pro sebe či své příbuzné nebo také přednést soukromou žádost. Jelikož František Josef během jediného dopolede přijímal až sto osob, trvaly tyto audience jen několik minut. Lehkým pokývnutím hlavy císař audience ukončoval.

61 Konferenční místnost

V této místnosti se konaly porady ministrů, tzv. “Minister Conseils”, kterým císař vždy předsedal. Mramorová bysta a čestná šavle vpravo vedle zadní niky připomínají polního maršála Radeckého, jednoho z nejznámějších vojevůdců monarchie. Nesmrtelnost mu však přinesl teprve slavný Radeckého pochod, který zkomponoval Johann Strauss otec. Obrazy ukazují výjevy z bitev z revoluce v Uhrách roku 1849. Otevřenými dveřmi v pozadí vidíte tzv. Císařskou šatnu, v níž stávaly za dob panování Františka Josefa skříň a komody s jeho osobním šatstvem. František Josef nosil téměř výhradně uniformu. Pouze na soukromých

cestách býval oblečený do civilních šatů, na lov nosil kožené kalhoty, zelenou vestu, pohorky a štyrský klobouk.

62 Pracovna

František Josef bral svou funkci císaře velmi vážně a plně si uvědomoval svou zodpovědnost za mnohonárodnostní říši, již vládl. Svou hlavní úlohu neviděl v nákladné reprezentaci, ale v konkrétní práci. Po celou dobu své vlády se považoval za prvního úředníka své říše čítající 56 miliónů obyvatel. Většinu času v průběhu dne proto trávil ve své pracovně, aby mohl prostudovat všechna akta, která měl podepsat. Jeho pracovní den začínal před pátou hodinou ranní a končil teprve pozdě večer po slavnostních večeřích, recepcích a plesech.

Za psacím stolem a také na levé stěně vidíte Alžbětiny portréty od Františka Xavera Winterhaltera, zobrazující císařovnu s rozpuštěnými vlasy. Tyto obrazy jeho “andělské Sisi”, jak František Josef svou milovanou ženu nazýval, byly císařovy nejoblíbenější portréty. Otevřeně dveře v tapetě v pozadí vedou do místnosti osobního komorníka jménem Evžen Ketterl. Měl na starosti osobní pohodlí Františka Josefa, byl císaři kdykoliv k dispozici a servíroval mu snidani nebo malé přesnídávky na pracovní stůl.

63 Ložnice

Když se císařský pár přestěhoval do rozdělených ložnic, byla tato místnost zařízena jako císařova ložnice. František Josef spal na této jednoduché železné posteli, což odráží veskrze spartánský styl jeho života. František Josef začínal svůj den dlouho před rozedněním, většinou v půl čtvrté ráno, pouze po větších oslavách si dopřával hodinu spánku navíc. Nejprve byl císař koupán lázeňským v kaučukové vaně, která se denně stavěla do ložnice. Jednoduchý toaletní stolek pro denní hygienu, který vidíte stát před postelí, ukazuje, že František Josef dával přednost nejen skromnému vybavení svých soukromých komnat, nýbrž i odmítal veškerý luxus jako zbytečnost. Poté, co se císař oblékl, vykonával denně na klekátku, které vidíte na pravo od postele, v kleče svou každodenní ranní modlitbu. Poté byla Františku Josefovi předkládána snidaně v jeho pracovně.

64 Velký salon

Vybavení místnosti jako ostatně i vybavení celého císařova apartmá pochází převážně z 18. století, zatímco nábytek pochází z dob Františka Josefa. Jako všechny místnosti v Hofburgu, byl i Velký salon vytápěn kera-mickými kamny. V kamnech se zatápělo dřevem a c.k. dvorní topiči je zahřívali výhradně zvenčí přes topnou chodbu, která probíhala za místnostmi, aby tak do místnosti nebyla zanášena nečistota. Od roku 1824 byl postupně instalován systém horkovzdušného topení, které vynalezl profesor Meißner. Kamna byla vytápěna horkým vzduchem, centrálně rozváděným potrubím do všech místností.

65 Malý salon / Upomínková místnost na císaře Maximiliána Mexického

Tato místnost byla v dobách Františka Josefa používána jako kuřácký salon do kterého se mohli odebrat pánové, jelikož v přítomnosti dam se nekouřilo. Dnes je tato místnost upomínkovou místností na císaře Maxmiliána Mexického, mladšího bratra Františka Josefa. Na pravé straně vidíte jeho portrét. Maxmilián přijal v roce 1864 mexickou císařskou korunu a odebral se se svou ctizádostivou ženou Charlottou Belgickou do Mexika. Charlotta Belgická, jejíž portrét vidíte po levé straně, nutila svého muže přijmout korunu napříč obtížné politické situaci. Již krátce nato zrušila Francie svou příslibenou pomoc a tím byl Maximilán vydán revolucionářům pod vedením Benita Juareze napospas – byl jimi zajat a roku 1867 popraven. V této místnosti končí císařovo apartmá.

66 Apartmá císařovny Alžběty: obývací pokoj a ložnice

Od roku 1857 obývala Alžběta hlavní patro Amalienburgu, které navazovalo na císařovo apartmá.

Alžběta využívala tuto místnost nejen jako soukromý obytný salon, ale i jako ložnici. Postel stávala uprostřed místnosti a byla chráněna para-vánem. Na psacím stole v zadním okenním výklenku vyřizovala Alžběta svou korespondenci a psala také některé ze svých nesčetných básní. Dnes zde vidíte faksimile jejího testamentu.

67 Toaletní místnost a tělocvična

Toaletní místnost s tělocvičnou byla nejdůležitější a zároveň nejosobnější místnost Alžběty, v níž trávila většinu času. Nalevo vidíte císařovnin toaletní stolek, u kterého Alžběta denně dvě až tři hodiny seděla, zatímco byla česána. Tyto hodiny využívala císařovna hlavně k čtěbá a k učení se cizím jazykům. Alžběta mluvila nejen anglicky a francouzsky ale i

perfektně maďarsky. V oblíbě měla především řeckou antikou a mytologii – na malé židli vedle toaletního stolku sedával většinou její řecký učitel Constantin Christomanos, který jí během náročné procedury česání předčítal Homérovu Odysseu či Iliadu anebo kontroloval řecká gramatická cvičení, neboť císařovna se učila také staro- a novofetčině. V této místnosti absolvovala císařovna – k velkému zděšení a nepochopení dvorního státu – rovněž svůj denní cvičební program, aby si udržela štíhlou linii a zdraví. Vidíte zde ribstol, hrazdu a kruhy upěvněné v dveřních zárubních.

68 Toaleta

Z toaletní místnosti se nyní dostanete stejně jako kdysi Alžběta do intimních císařovniných místností. V průchodu uvidíte po pravé straně císařovninu toaletu. Klozet s vodním splachováním z malovaného porcelánu má tvar delfína, vedle vidíte malé umyvadlo.

69 Koupelna

Za toaletní místností si nechala Alžběta roku 1876 jako první člen císařské rodiny zřídit svou vlastní koupelnu dle dnešních měřítek. Na levé straně stojí dodnes císařovnina vana z pozinkovaného měděného plechu, baterie a příslušenství, které k tomu patřily, se bohužel nedochovaly. Zde si dopřávala Alžběta své časté parní či olejové koupele jakož i studené koupele k povzbuzení krevního oběhu a k prokrvení. Stejně tak zde probíhala procedura mytí vlasů ze směsí žlutku a koňaku, která byla připravována speciálně pro ni a která trvala celý den. Zvláště zajímavá je podlaha – jedná se o linoleum, což byl tehdy zcela nový vynález. Dveřmi se dostanete do obou tzv. „Berglových místností“, které pravděpodobně sloužily jako císařovniný oblékárny.

70 Berglovy místnosti

„Berglovy místnosti“ jsou pojmenovány po malíři Johannu Berglovi, který je kolem roku 1766 vyzdobil. Celoplošně pomalované stěny nás přenášejí do fantastické, exotické krajiny s bohatou faunou a flórou. Zdržte se zde několik minut a zahleďte se na četné detaily jako jsou malí ptáčkové, motýli a exotické ovoce, které tuto fantastickou krajinu oživují.

Odsud se nyní dostane do Malého císařovnina salonu. Než se zde však otočíte doprava podívejte se doleva do Velkého císařovnina salonu – místnosti číslo 71.

71 Velký salon

Tuto místnost používala Alžběta především jako přijímací salon. Mramorová socha, kterou vidíte v rohu, představuje múzu Polyhymnii od Antonia Canovy, která se dostala roku 1816 do Vídně jako dárek Království lombardsko-benátského císaři Františku II./I. Stůl prostřený k snídani, který vidíte před sebou, připomíná, že zde císařský pár občas společně snídával, jak ostatně ukazuje i současná aranžmá.

72 Malý salon

Nyní jste v Malém císařovnině salonu. Tato místnost byla původně vyzdobena obrazy císaře Františka Josefa a dětí Gisely, Rudolfa a Marie Valerie.

73 Velká předsíň

Po schodišti zvaném Adlerstiege v navazujícím Leopoldinském traktu se císařovna přes dveřníkovu místnost a předsíň dostávala do svého apartmá. Obrazy na stěnách nás zavedou do 18. století, do období panování Marie Terezie. Neorokokový styl této epochy měl za vlády Františka Josefa velký vliv na kulturu bydlení u vídeňského dvora. Dva z obrazů představují výjevy ze slavných oper „Il parnasso confuso“ a „Il trionfo d’amore“ skladatelů Glucka a Gassmanna v interpretaci dětí Marie Terezie. Na jednom z pláten je vyobrazena nejmladší dcera Marie Terezie Marie Antoinette jako baletka.

74 Alexandrovo apartmá/Průchozí místnost

Prostory Amalienburgu ležící na severní straně (směrem k náměstí Ballhausplatz) byly v letech 1814 a 1815 – v době konání Vídeňského kongresu - obývány carem Alexandrem. Tehdy se všechny významné korunované hlavy Evropy zdržovaly ve Vídni za účelem nového rozdělení Evropy po Napoleonově pádu. Když byl Amalienburg obýván císařovnou Alžbětou, konaly se zde soukromé císařovniný recepce, nakonec zde měl své úřední místnosti v letech 1916 až 1918 poslení rakouský císař Karel I.

75 Červený salon

Tento salon, který sloužil jako přijímací salon posledního císaře Karla I., je vybaven vzácnými tapiseriemi pařížské gobelínové manufaktury, které byly utkány v letech 1772 a 1776. Výjevy v medailonech byly vytvořeny

podle obrazů malíře Françoise Bouchera. Také nábytek, paravan a ochranná plenta u kamen jsou potaženy gobelíny. Celý soubor byl součástí darů francouzského krále Ludvíka XVI. svému švagru císaři Josefu II.

76 Jídelní sál

V této místnosti vidíte, jak se v době císaře Františka Josefa prostíralo jen pro nejvýznamnější rodinné večeře v úzkém kruhu. Galavečeře se konaly výhradně ve velkých slavnostních sálech rezidence. Tabule je prostřena podle etikety “Nejvyšší dvorní tabule”, protože i večeře v nejužším rodinném kruhu probíhala podle přísného ceremoniálu. Tabule byla vždy slavnostně vyzdobena, uprostřed stály pozlacené stolní ozdoby, obložené květinami, ovocem a cukrovím. Na stříbrných talířích ležely umně skládané damaškové ubrousky, prostíralo se vždy pro každý jednotlivý chod zvlášť: pro polévky a dezert porcelánové talíře, pro ostatní chody stříbrné talíře, stolní přibory ze stříbra zdobí dvojhlavý orel. Ke každému chodu se podávalo jiné víno, přičemž pro každý druh vína byla připravena jiná sklenice, zelené sklenice byly používány pro rýnská vína. Dále měl každý ze stolujících k dispozici vlastní karafu na víno, karafu na vodu a vlastní sláнку. Aby jídla mohla být vždy servírována čerstvá a teplá, byla dvorní kuchyní transportována ve vytápěných bednách do příslušných apartmá, kde se ve vedlejších místnostech udržovala v teple pomocí speciálních nádob s ohřevem na uhlí, později na plyn.

Císař seděl uprostřed tabule, naproti němu jeho čestný host a poté hosté dle stupně příbuznosti či hodnosti. Dámy a pánové seděli střídavě, konverzace byla povolena pouze se sousedem u stolu. Hosté byli obslouženi současně s císařem, který okamžitě začínal jíst. A protože, jakmile císař odložil příbor, byl chod ukončen a okamžitě odnášen, dával císař pozor, aby svůj příbor odložil teprve tehdy, když hosté dojedli. Večeře se skládala z devíti až třinácti chodů a trvala maximálně 45 minut, káva a líkér se podávaly po večeři v jiné místnosti, kde bylo pánům dovoleno kouřit.

Tím končí naše prohlídka císařských apartmá, chcete-li vidět a dozvědět se více o životním stylu u vídeňského dvora, zveme Vás srdečně, abyste navštívili Císařský dvorní mobiliář (Kaiserliches Hofmobiliendepot), kde Vás očekává velké množství interiérového vybavení z nejvýznamnějších rezidencí Habsburků.

Naproti východu z císařských apartmá je stanice metra trasa U3, s níž se během pěti minut a po třech stanicích pohodlně dostanete do Císařského dvorního mobiliáře. Na závěr bychom Vás rádi upozornili také na císařská apartmá v zámku Schönbrunnu, bývalé letní rezidenci císařské rodiny.

Až vyjdete ven, ocitnete se na náměstí Ballhausplatz – přímo proti vchodu k úředním místnostem rakouského spolkového prezidenta – a přímo naproti Spolkovému kancléřství. K lepší orientaci najdete u východu plán.

Na závěr bychom Vám rádi poděkovali za Vaši návštěvu, kterou jste přispěli k zachování císařských apartmá, a přejeme Vám ještě krásný další pobyt v Vídni.

